

Turinys

IVADAS.....	11
I DALIS. LYČIŲ EKONOMIKOS TEORINIAI IR METODOLOGINIAI PAGRINDAI.....	25
1. LYČIŲ LYGYBĖS TEORIJOS IR LYČIŲ EKONOMIKOS TAPSMAS (O. G. Rakauskienė, E. Krinickienė).....	26
1.1. Lyčių lygybės koncepcija.....	26
1.1.1. Biologinė ir socialinė lyties sąvoka.....	26
1.1.2. Lyčių aspektas ir pagrindiniai lyčių lygybės principai.....	31
1.2. Lyčių vaidmenų teorija.....	41
1.3. Trejopo moters vaidmens teorija.....	43
1.4. Socialinių santykių teorija.....	46
1.5. Lyčių ekonomikos atsiradimas: neoklasikinė feministinė mokykla ir feministinė kritiškoji ekonomika.....	48
1.6. Neoliberaliosios ekonominės politikos prioritetų kritika.....	52
2. PASAULIO IR EUROPOS SAJUNGOS LYČIŲ LYGYBĖS POLITIKA (O. Rakauskienė, E. Krinickienė).....	60
2.1. Pekino veiksmų platforma 1995 ir Moterų chartija 2010.....	60
2.2. Europos Sąjungos 2010-2015 m. moterų ir vyrų lygybės strategija.....	66
2.3. Lyčių lygybės įgyvendinimo metodologija - lyčių aspekto integravimo strategija.....	68
2.3.1. Lyčių aspekto integravimo strategijos prielaidos.....	68
2.3.2. Lyčių aspekto integravimo strategijos įgyvendinimo iššūkiai Europos Sąjungoje.....	76
2.4. Europos Sąjungos strategija „Europa 2020“ ir lyčių lygybės aspektas.....	83
2.5. Europos Sąjungos socialinės ir ekonominės sanglaudos politika lyčių aspektu.....	88
3. LIETUVOS TEISINIAI IR STRATEGINIAI DOKUMENTAI, ĮTVIRTINANTYS LYČIŲ LYGYBĘ (E. Krinickienė).....	95
3.1. Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymas.....	95
3.2. Lietuvos valstybinės moterų ir vyrų lygių galimybių programos.....	96

3.3.	Europos lyčių lygybės institutas Lietuvoje - Europos Sąjungos lyčių tyrimų koordinavimo centras.....	106
4.	LYČIŲ LYGYBĖS SUVOKIMAS - ŽMOGAUS IR ŠALIES KULTŪROS LYGIO RODIKLIS (O. <i>Rakauskienė</i>).....	111
4.1.	Lyčių lygybės tyrimų svarba šiuolaikinėje rinkos ekonomikoje.	111
4.2.	Lyčių stereotipai ir jų socialinės bei ekonominės pasekmės.....	112
II DALIS. MAKROEKONOMINĖ ANALIZĖ LYČIŲ ASPEKTU.....		125
5.	MAKROEKONOMINĖ POLITIKA: LYČIŲ NELYGYBĖS (TAKA EKONOMIKOS AUGIMUI (O. <i>Rakauskienė</i> , E. <i>Krinickienė</i>).....	126
5.1.	Makroekonominė politika ir lyčių asimetrija.....	126
5.2.	Moterų indėlis į bendrąjį vidaus produktą: namų ūkis - lygiavertė šalies ūkio šaka.....	137
5.3.	Moterų darbo krūvio didėjimas reprodukcinėje ekonomikoje liberalizuojant ekonominę politiką.....	142
6.	LYČIAI JAUTRAUS BIUDŽETO DIEGIMO STRATEGIJA (O. <i>Rakauskienė</i> , E. <i>Krinickienė</i>).....	149
6.1.	Lyčiai jautraus biudžeto formavimo prielaidos.....	149
6.2.	Lyčiai jautraus biudžeto koncepcija.....	151
6.3.	Valstybės biudžeto analizė pagal lytį.....	155
6.4.	Ekonominės lyčių nelygybės sąnaudos.....	159
6.5.	Ekonominė nauda šaliai integruojant lyčių lygybės aspektą j valstybės biudžetą.....	161
6.6.	Užsienio patirtis integruojant lyčių aspektą j biudžetą.....	163
6.6.1.	Lenkijos patirtis.....	164
6.6.2.	Vokietijos patirtis.....	172
6.7.	Lietuvos nacionalinio biudžeto analizė lyčių aspektu 1999-2012 m.....	175
7.	UŽSIENIO PREKYBOS POLITIKA: LYČIŲ ASPEKTAS (E. <i>Krinickienė</i>).....	186
7.1.	Prekybos liberalizavimo, ekonomikos plėtros ir lyčių lygybės tarpusavio sąveika.....	186
7.1.1.	Lyčių komponentė - svarbus užsienio prekybos politikos veiksnys.....	186
7.1.2.	Prekyba - ekonomikos plėtros objektas.....	188

7.1.3.	Prekybos liberalizavimo įtaka moterims ir lyčių balansui.....	189
7.1.4.	Lyčių balanso įtaka ekonomikos augimui.....	192
7.1.4.1.	Neefektyvus išteklių pasiskirstymas - lyčių nelygybės išdava.....	192
7.1.4.2.	Moterų investicijos į ateities darbo jėgą.....	195
7.1.4.3.	Lyčių nelygybė - ekonomikos augimo stabdis.....	196
7.2.	Poreikis analizuoti užsienio prekybą lyčių aspektu.....	197
7.2.1.	Feministinės ekonomikos poveikis tarptautinės prekybos politikos analizei.....	197
7.2.2.	Užsienio prekybos liberalizavimo analizė lyčių aspektu makro-, mezo- ir mikrolygiais.....	200
7.3.	Istorinis užsienio prekybos plėtros kontekstas.....	202
7.4.	Prekybos liberalizavimo įtaka ekonomikai lyčių aspektu.....	207
7.4.1.	BVP struktūra ir užimtumas.....	207
7.4.2.	SVV įmonės ir moterų verslas.....	210
7.4.3.	Namų ūkiai.....	211
7.4.4.	Poveikis lyčiai pagal sektorius.....	212
7.4.4.1.	Žemės ūkis.....	212
7.4.4.2.	Intelektinė nuosavybė.....	214
7.4.4.3.	Paslaugos.....	216
7.5.	Pasiekimai integruojant lyčių aspektą į pasaulio prekybos politiką.....	217
7.5.1.	Lyčių aspekto integravimas į prekybos politiką tarptautiniu ir nacionaliniu lygiu.....	217
7.5.2.	Prekybos politikos poveikio įvertinimas.....	219

III DALIS. MIKROEKONOMINĖ (STRUKTŪRINĖ) ANALIZĖ LYČIŲ ASPEKTU.....223

8.	TEORINIAI LYČIŲ DALYVAVIMO DARBO RINKOJE ASPEKTAI (D. Štreimikienė, I. Kiaušienė).....	224
8.1.	Darbo rinkos funkcionavimo ypatumai.....	224
8.2.	Lyčių lygybės įgyvendinimo darbo rinkoje esmė.....	232
8.3.	Lyčių dalyvavimą darbo rinkoje lemiantys veiksniai.....	243

9.	LYČIŲ DALYVAVIMAS EUROPOS SĄJUNGOS DARBO RINKOJE (D. Štreimikienė, I. Kiaušienė).....	256
9.1.	Europos Sąjungos užimtumo politika ir lyčių užimtumo skirtumai.....	256
9.2.	Skurdo lygis Europos Sąjungos šalyse.....	261
9.3.	Darbo užmokesčio skirtumai Europos Sąjungos šalyse.....	265
9.4.	Europos Sąjungos Šalių kultūros rodikliai.....	269
9.5.	Lyčių dalyvavimas priimanč sprendimus.....	274
9.6.	Verslininkų pasiskirstymas pagal lytį.....	278
9.7.	Europos Sąjungos šalių pasiskirstymas pagal lyčių lygybės indeksus.....	282
10.	LYČIŲ DALYVAVIMO DARBO RINKOJE VERTINIMAS LIETUVOJE (D. Štreimikienė, I. Kiaušienė).....	287
10.1.	Lyčių lygybės tyrimas.....	287
10.2.	Lyčių dalyvavimo darbo rinkoje vertinimo metodika.....	306
10.2.1.	Lyčių dalyvavimo darbo rinkoje skirtumų įvertinimo rodiklių rinkinio sudarymas.....	312
10.2.2.	Kiekybinių lyčių dalyvavimo darbo rinkoje parametru vertinimas.....	320
10.2.3.	Gyventojų nuomonės apie moterų ir vyrų galimybes dalyvauti darbo rinkoje vertinimas.....	329
10.3.	Lyčių dalyvavimo darbo rinkoje vertinimo modelis.....	354
11.	LYČIŲ LYGYBĖ MOKSLO IR STUDIJŲ SISTEMOJE (I. Žalėnienė).....	357
11.1.	Lyčių lygybės koncepcija moksle ir studijose.....	357
11.2.	Lietuvos mokslo ir studijų sistemos analizė pagal lytį.....	377
11.3.	Moterų ir vyrų lygybės įgyvendinimo moksle ir studijose strateginės gairės.....	402
12.	PRIEINAMUMAS PRIE EKONOMINIŲ IŠTEKLIŲ: LYČIŲ LYGYBĖS ASPEKTAI (O. Rakauskienė, E. Krinickienė).....	410
12.1.	Darbas ir užimtumas - skirtingos lyčių pajamų gavimo galimybės.....	410
12.2.	Moterų ir vyrų darbo užmokesčio atotrūkis.....	428
12.3.	Moterų pajamos ir skurdas.....	433
12.4.	Šeiminio gyvenimo ir profesinės veiklos derinimas.....	435

12.5.	Moterų ir vyrų santaupos ir investicijos.....	439
12.5.1.	Gyventojų santaupų koncepcija.....	441
12.5.2.	Gyventojų santaupų analizė.....	445
12.5.3.	Moterų ir vyrų santaupų kaupimo motyvai.....	448
12.5.4.	Moterų ir vyrų investicijos.....	458
13.	MOTERŲ VERSLO KONKURENCINGUMO DIDINIMAS	
	<i>(O. Rakauskienė, V. Servetkienė, E. Krinickienė)</i>	461
13.1.	Tyrimo metodika.....	461
13.2.	Moterų padėtis versle.....	463
13.3.	Moterų ir vyrų smulkaus ir vidutinio verslo veiklos sritys.....	470
13.4.	Moterų ir vyrų verslo kūrimo motyvai.....	473
13.5.	Moterų ir vyrų verslo pradžia: amžius, pradinis kapitalas, įsitvirtinimo laikas rinkoje.....	476
13.5.1.	Verslininkų - moterų ir vyrų - pasiskirstymas pagal amžiaus grupes.....	476
13.5.2.	Pradinis kapitalas.....	477
13.5.3.	Įsitvirtinimo laikas rinkoje.....	478
13.6.	Moterų ir vyrų verslo įmonių dydis.....	480
13.7.	Moterų ir vyrų darbo dienos trukmė.....	481
13.8.	Moterų ir vyrų verslo apyvarta ir pajamos.....	482
13.9.	Moterų ir vyrų verslo sėkmės raktas.....	484
13.10.	Moterų verslo plėtros kliūtys.....	486
13.11.	Moterų ir vyrų verslo plėtros skirtumai.....	488
13.12.	Moterų verslo rėmimo priemonės.....	491
14.	SMURTO LYTIES ATŽVILGIU EKONOMINIAI NUOSTOLIAI	
	<i>(V. Servetkienė)</i>	497
14.1.	Smurto lyties atžvilgiu sąvoka, rūšys ir paplitimas.....	497
14.2.	Smurto lyties atžvilgiu pasekmės ir ekonominių nuostolių vertinimas.....	508
14.3.	Smurto prieš lytį pasekmės žmogui, visuomenei, valstybei.....	513
14.4.	Smurto prieš moteris ekonominiai nuostoliai Lietuvoje.....	521
15.	EMIGRACIJA IŠ LIETUVOS: LYČIŲ ASPEKTAS <i>(O. Rakauskienė)</i>	528
15.1.	Emigracijos proceso analizė Lietuvoje ir jos pasekmės ekonomikai.....	528

15.1.1.	Emigracijos mastai.....	528
15.1.2.	Emigracija pagal lytį.....	531
15.1.3.	Jaunimo emigracija.....	536
15.1.4.	Protų nutekėjimas.....	537
15.2.	Emigracijos priežastys.....	538
15.3.	Švedijos lyčių lygybės modelis - gairės Lietuvai, sprendžiant emigracijos problemą.....	553
15.3.1.	Lyčių lygybės modelis Švedijos gerovės valstybėje.....	555
15.3.2.	Moters profesinės karjeros ir šeimos vaidmenų derinimo modelis Europos šalyse.....	564
15.3.3.	Dviejų maitintojų modelis.....	570
15.3.4.	Lyčių lygybės reikšmė makroekonomikai.....	578
15.3.5.	Lyčių lygybės požiūrio integravimas į Švedijos savivaldos institucijas.....	580
15.3.6.	Švediškasis 3R metodas.....	582
15.3.7.	Lyčių lygių galimybių modelio diegimo Lietuvoje prielaidos.....	584
16.	MOTERŲ IR VYRŲ SOCIALINĖ EKONOMINĖ PADĖTIS KRIZĖS KONTEKSTE (D. Štreimikienė).....	587
16.1.	Moterys - pažeidžiamesnė socialinė grupė krizių metu.....	587
16.2.	Krizės pasekmė - didėjantis išsilavinusių moterų nedarbas.....	592
16.3.	įdarbinimo problema krizės sąlygomis, vertinant lyčių lygybės aspektu.....	597
16.4.	Ekonomikos nuosmukio įtaka moterų skurdui.....	604
16.5.	Lyčių nelygybės šalinimas krizės sąlygomis.....	607
17.	IŠĖJIMO IŠ PASAULINĖS EKONOMINĖS KRIZĖS PAMATINĖS NUOSTATOS IR LYČIŲ ASPEKTAS (O. G. Rakauskienė).....	614
17.1.	Laszlo Andor: nedarbas - Europos tragedija.....	614
17.2.	Strateginė gairė: makroekonominė politika, skatinanti užimtumą.....	622
17.3.	Strateginė gairė: mažinti socialinę ekonominę nelygybę.....	627
17.4.	Strateginė gairė: ekologiška ekonomika ir ekologiškas žemės ūkis.....	644
17.5.	Kompleksinės moterų užimtumo politikos veikslių kryptys ir priemonės.....	646

IŠVADOS.....	655
SUMMARY.....	667
LITERATŪROS SAĀRŠAS.....	693
PRIEDAL.....	735